

Seçim Dönemi Yasakları ve İhlalleri

2008 yılında gönüllü çabalarla kurulan Uluslararası Şeffaflık Derneği ülkenin demokratik, sosyal ve ekonomik yönden gelişimi için toplumun tüm kesimlerinde şeffaflık, dürüstlük ve hesap verebilirlik ilkelerini hâkim kılma amacını taşır. Dernek, yolsuzluğun azaltılması yönündeki çalışmaları kapsamında kamu kesimi, iş dünyası, sendikalar, üniversiteler, meslek örgütleri ve sivil toplum örgütleri gibi konuyla ilgili tüm tarafları bir araya getirerek faaliyetlerinde bu çok aktörlü işbirliğini esas alır. Toplumsal yapıyı oluşturan ve/veya kamu gücünü elinde bulunduran tüm kişi ve kurumların açık, dürüst, hukuka uygun, etik, izlenebilir ve hesap verebilir şekilde davranmasını talep eder ve kendisi de bu ilkeler çerçevesinde faaliyetlerini sürdürür.

Uluslararası Şeffaflık Derneği, küresel düzeyde 100'den fazla ülkede faaliyet gösteren Uluslararası Şeffaflık Örgütü'nün (Transparency International- TI) ilke ve amaçlarını paylaşır ve Türkiye ülke kolu olarak yakın işbirliği içinde çalışır.

Hazırlayanlar:

Damla Cihangir Tetik

Umut Gündüz

Katkılarından dolayı Uluslararası Şeffaflık Derneği gönüllüsü Merve Güngör'e teşekkür ederiz.

© 2015 Uluslararası Şeffaflık Derneği Mayıs 2015

Giriş

Seçim kampanya dönemine ve oy verme gününe ilişkin usul, kural ve yasaklar her ne kadar **298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun**'la belirlenmiş olsa da seçim dönemlerinde yaşanan pek çok durum, aslında usulsüzlüklerin ve ihlallerin olduğuna, çoğu zaman da cezasız kaldığına işaret ediyor.

Özellikle, 2014 yerel seçiminde ve Cumhurbaşkanlığı seçiminde pek çok ihlal ve cezasızlık vakası gündeme geldi. Ancak, soruşturma ve cezalandırılmaları belirsiz kaldı. Seçim dönemi ihlallerine ilişkin gündeme gelen en yaygın ihlal biçimleri şunlardır;

- Devlet/Kamu kaynakları kullanılarak seçim propagandası ve çalışması yapılması
- Oy satın alınması
- Kaynağı belirsiz ve kanun dışında belirtilen şekilde hediye dağıtılması
- Radyo ve televizyon ile propaganda kurallarına uyulmaması, sansür
- İlanlara ilişkin kurallara uyulmaması
- Devlet memurları, Başbakan, Bakan ve milletvekillerine ilişkin yasalara uyulmaması
- Yayın yasağına ilişkin yasalara uyulmaması

İlgili kanunda, çeşitli konulara ilişkin herhangi bir usulsüzlük ve ihlal tespit edildiği zaman başvurulacak, seçim kampanya dönemi geçmeden işlem yapacak ve gereğini uygulayacak makamın belirsizliği, ihlalleri artırmakta ve cezasızlık durumunu sürekli kılmaktadır. Kanunun kapsamı ve içeriğinin uygulama, ihlal, ceza, yasak ve denetimle cezai yaptırım için ilgili makamları çok net bir biçimde belirtecek şekilde yenilenmesi gereği, tarafsız ve adil seçimlerin gerçekleşmesi için önemli bir ihtiyaç olarak önümüzde duruyor. Ancak, 7 Haziran 2015 genel seçimlerine ilişkin en azından var olan kanunun eksiksiz ve tam uygulanması bu seçimlerin daha adil ve tarafsız geçmesi için önemli.

Bu nedenle, seçim döneminde medyanın rolü çok daha önemli hale geliyor. Ulusal ve yerel medya organlarının, gazetecilerin, kanunun belirttiği ihlalleri ortaya çıkarıp kamuoyu ile paylaşması ve cezalandırılma süreçlerinin takip edilmesi bir gereklilik haline geliyor.

Bu çalışmayla kanunda yasak olarak belirtilmesine rağmen her seçim döneminde karşımıza çıkan ve cezasız kalan durumları tespit ederek ilgili mevzuatın maddelerini medya organları ve mensuplarının bilgisine sunmak istedik.

Hangi İhlallerle Sürekli Karşılaşıyoruz?

Radio ve televizyon ile propoganda meselesine ilişkin sürekli eşit yayın hakkının tam olarak uygulanmaması ve bazı partilerin yayınlarının gösterilmemesi, sansür uygulanması karşımıza çıkan en yaygın durumlar. Mevzuata göre Yüksek Seçim Kurulu (YSK), TRT'deki gösterilme zamanlarını tanzim ederken suç unsuru teşkil eden bir görüntü bulduğu zaman buna izin vermez. Ancak, neyin suç unsuru olduğu açıkça tarif edilmediği için keyfi yasaklara ve sansüre yol açan bir durum bulunuyor. YSK'nın bu konuda bir karar alırken net bir açıklama yapması da gerekiyor. Ayrıca, gösterilme zamanlarını da tanzim ederken neye göre hangi partiye o yayın saatinin verildiği de açıklanmıyor. Mevzuat, yayın ve propagandaların tam bir tarafsızlık ve eşitlik içinde yapılması için YSK ve TRT'yi görevli kılıyor. *(Değişik: 10/6/1983 - 2839/46 md.)*

Propoganda amaçlı yayın ve malzeme dağıtma meselesi aynı zamanda kaynağı belirsiz hediye dağıtma konusuyla bağlantılı. Seçim dönemlerinde siyasi partilerin ve adayların kalem, not defteri, eşarp gibi küçük hediyelerden altın ve beyaz eşya gibi maddi değeri hayli yüksek olan eşyaları seçmene hediye olarak dağıtması kamuoyuna yansıyan haberler arasındadır. Ancak, mevzuata göre, siyasi partilerle adaylar "kendilerini tanıtıcı nitelikte broşür, el ilanları, parti bayrağı, poster, afiş veya ses ve görüntü içeren CD, DVD gibi her türlü yayını dağıtmakta serbesttir. Siyasi partiler ve adayların, bu fıkrafta belirtilenler dışında herhangi bir hediye ve eşantıyon dağıtmaları, dağıttırmaları veya bunların üçüncü şahıslar ya da kurum ve kuruluşlar aracılığı ile dağıtılması yasaktır." *(298/57md.)*

İlan ve reklam yerlerine ilişkin genelde bir veya birkaç siyasi partinin ya da adayın ilgili tüm reklam yerlerini kiraladığına şahit oluyoruz. Ancak, mevzuata göre "o seçim çevresi içinde, belediyelerce doğrudan kullanılan ve ilçe seçim kurullarınca belirlenen sabit ilan ve reklam yerlerinden süresi, sayısı ve ücreti eşit olmak şartıyla yararlanabilirler. Şu kadar ki seçim zamanı dışında ücretsiz olarak isteklisine tahsis edilen ilan ve reklam yerleri için ücret talep edilemez. Bu yerler siyasi partiler ve bağımsız adaylar arasında eşit olarak paylaşılır." *(298/60 md.)*

Ayrıca, çeşitli toplu ulaşım araçlarında ve onların istasyonlarında da ilanlarla karşılaşabilmekteyiz. Buna ilişkin mevzuat, "şehir içi veya şehir dışında, toplu taşıma amacıyla kamu hizmetlerinde kullanılan hava, kara, deniz ve raylı sistem taşıtlarında yer alan reklam yerleri ve araçlarında siyasi propaganda içeren yayın yapılamaz. Yolcuların inip bindiği kapalı alanlarda da bu hüküm uygulanır." diye belirtiyor. *(298/61 md.)*

Seçim süresince yapılamayacak işler konusunda kamu görevlilerine bir hayli yasaklı durum söz konusu. Ancak, son seçim dönemlerinde artan bir şekilde kamu görevlileri ve hizmetlilerinin mesailerini çeşitli siyasi parti ve adaylar için harcadıkları görülmektedir. Mevzuat'a göre, "Memur ve hizmetlileriyle her türlü araç ve gereç ve imkanlarını siyasi bir partinin veya adayın emrinde veya her hangi bir siyasi faaliyette çalıştırmaları, kullanmaları veya kullandırmaları yasaktır. Birinci fıkrafta yazılı olanlarla, Bankalar Kanununa tabi teşekküllerin, siyasi bir partinin lehinde veya aleyhinde veya vatandaşın oyuna tesir etmek maksadıyla her türlü yayınlarda bulunmaları yasaktır." *(298/63 md.)*

Ayrıca, sürekli memurların Başbakan ve Bakanların, milletvekilleri ve adayların yaptıkları gezilere yanlarında katıldıklarını ya da bu geziler sırasında görev aldıklarını görüyoruz. Halbuki, mevzuat

“Başbakan, Bakanlar, milletvekilleri ve adayların seçim propagandası ile ilgili olarak yapacakları gezilere hiç bir memur katılamaz.” ifadesiyle yasağı net bir şekilde belirtiyor. (293/ 66 md.)

Törenlere ait yasaklar söz konusu olduğunda bunların da özellikle son genel, yerel ve Cumhurbaşkanlığı seçim dönemlerinden itibaren uyulmadığı, seçim kampanya döneminde birçok toplu açılış, temel atma töreni vb. törenlerin düzenlendiğine, buralarda siyasilerin konuşmalar yapıp nutuk attıklarına şahit oluyoruz. Halbuki, ilgili kanuna göre; “62. maddede sayılı bütün daire, teşekkül ve müesseselerle Bankalar Kanununa tabi teşekküllere ait kaynaklardan yapılan iş ve hizmetler dolayısıyla, (açılış ve temel atma dahil) törenler tertiplemek, nutuklar söylemek, demeçler vermek ve bunlar hakkında her türlü vasıta ile yayınlarda bulunmak yasaktır.” (298/64 md.)

Başbakan ve Bakanlara ilişkin yasaklar söz konusu olduğunda da yine aynı şekilde Başbakan, Bakanlar ve milletvekillerinin ilgili yasağa uymadığı birçok durumun olduğu kamuoyuna yansıyor. Ancak, herhangi bir denetim ve yaptırım mekanizmasının işlememesi nedeniyle artık kamuoyunun seçim kampanya döneminde Başbakan ve Bakanların, milletvekillerinin yaptıkları gezileri, seçim kampanya çalışmalarını makam otomobilleri, devlet protokolü ile çeşitli kamu görevlilerinin mesai harcadığı bir düzende yapmalarını kanıksamış olduğunu, bunun aslında yasak ve ceza gerektiren bir ihlal olduğunu bilmediklerini görüyoruz. Bu konuda mevzuat açıkça şöyle diyor; “Başbakan ve Bakanlarla, milletvekilleri, yurt içinde yapacakları seçim propagandası ile ilgili gezileri makam otomobilleri ve resmi hizmete tahsis edilen vasıtalarla yapamazlar. Bu maksatla yapacakları gezilerde, protokol icabı olan karşılama ve uğurlamalarla törenler yapılamaz ve resmi ziyafet verilemez. Yukarıda yazılı süre içinde Başbakan ve Bakanlar seçimle ilgili faaliyetlerinde ve konuşmalarında bu kanun hükümleriyle bağlıdırlar.” (298/65 md.)

Mevzuattaki bir diğer önemli eksiklik ise Cumhurbaşkanı’na ilişkin herhangi bir yasak ve kuralı düzenleyen herhangi bir maddenin olmaması. 10 Ağustos 2014 Cumhurbaşkanlığı seçimlerinden itibaren halk tarafından seçilen Cumhurbaşkanı’nın tarafsızlığını, özellikle seçim kampanya dönemlerinde yaptığı yurtiçi gezilerinde, çalışmalarında, vb. durumlarda korumasını, korumadığı takdirde gerçekleşecek olan yaptırımları açıkça ifade edecek olan yasal bir düzenlemeye acilen ihtiyaç olduğu, içinde bulunduğumuz 7 Haziran 2015 genel seçimlerinin kampanya döneminde net bir şekilde ortaya çıkıyor.

Yasak propaganda konusunda mevzuat her ne kadar net bir şekilde “Oy verme gününden önceki günün saat 18.00’ünden sonra ve oy verme gününde umumi veya umuma açık yerlerde seçim propagandası için toplantı veya propaganda yapanlar veya bu maksatla yayınlarda bulunanlar”a (298/150 md.) ilişkin cezai yaptırımı öngörse de artık birçok seçim döneminde yasakların başladığı gün ve saatten sonra da birçok yerde asılı afişlerin, panartların, posterlerin, bayrakların olduğunu, bu yasağa uyulmadığı halde herhangi bir yaptırımın olmadığını görüyoruz.

YSK'ya Yaptığımız Bilgi Edinme Başvurusu ve Cevabı

Uluslararası Şeffaflık Derneği, 7 Haziran 2015 Genel Seçimleri'nin kampanya dönemine ve ihlallere ilişkin bir çalışma yürütüyor. Bu çalışma kapsamında, adayların açıklandığı 7 Nisan 2015 tarihinden itibaren yaşanan seçim dönemi ihlalleri tüm yönleri ile takip edilip, hem kamuoyuna hem de ihbar ve bilgi edinme başvurusu yollarıyla YSK'ya bildirilecek. Seçim dönemi boyunca seçim hileleri, kampanyalardaki seçim ihlalleri de bu süre zarfında tüm boyutu ile ortaya çıkarılacak.

Bu kapsamda, YSK'ya ilk bilgi edinme başvurumuzu 14 Nisan 2015 tarihinde Adalet ve Kalkınma Partisi Sakarya ili adaylarının Pamukova ilçesini gezerken kendilerine polis araçlarının eskortluk yaptığına ilişkin basına yansıyan haberler üzerine 22 Nisan 2015 tarihinde yapmış bulunuyoruz.

Başvuru dilekçemiz ve YSK'dan elektronik ortamda tarafımıza iletilen cevap şu şekildedir;

22.04.2015

Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı'na,

14 Nisan 2015 tarihinde seçim çalışmaları için Sakarya'nın Pamukova ilçesini gezen AK Parti'li milletvekili adaylarına polis araçlarının eskortluk yaptığı basına yansımıştır. Kamuya ait olan araçlar, kamu çalışanı olan memurlar (polisler) mesailerini AK Parti'li adaylara eskortluk yaparak, seçim çalışmalarına eşlik ederek harcamışlardır.

Bu hususla ilgili olarak;

1. Başkanlığınız tarafından herhangi bir inceleme/soruşturma başlatılmış mıdır?
2. İlgili polis memurlarının resmi bir görevlendirmeleri var mıdır? Var ise bu güvenlik tedbirine ne gerekçe gösterilmiştir?
3. Resmi bir emir yoksa, ilgili milletvekili adayları adaylar gezilerine katılan polis eskortlarını kendileri mi talep etmiştir? Buna neden ihtiyaç duyulmuştur?
4. Bu önlemler sadece Pamukova ilçesinde ve sadece bir partinin milletvekili adayları için mi uygulanmıştır?
5. Talep edilmesi halinde, tüm partilerin milletvekili adaylarına polis eskortu güvenlik uygulaması sağlanacak mıdır?
6. Polis teşkilatı mensupları daha önce hiçbir milletvekili adayına eşlik etmiş midir?

Bu bilgilerin derneğimize e-posta yoluyla iletilmesini bilgilerinize arz ederiz.

Cevap:

"Sn. Uluslararası Şeffaflık Derneği Yetkilisi,

4982 sayılı Bilgi Edinme Kanunu çerçevesinde yapmış olduğunuz başvuru formu incelenmiştir.

Yüksek Seçim Kurulunun görev ve yetkileri 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanununun 14. maddesinde belirtilmiştir.

Sayılan bu görevler arasında danışma niteliğindeki isteklere görüş verilmesine ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır.

Bilgi edinilmesi rica olunur."

Mevzuat Ne Diyor?

MEVZUAT NE DİYOR?

Suç Alanı	Kanun/Madde	Ceza
Radio ve televizyonla propaganda	298 / 52	6 ay – 1 yıl hapis
Propaganda amaçlı yayın ve malzeme dağıtma	298 / 57	Kabahatler kanunu 32. madde
İlan ve Reklam Yerleri	298 / 60	6 ay – 1 yıl hapis
İlan ve Reklam Yerleri - Yasaklar	298 / 61	6 ay – 1 yıl hapis
Seçim süresince yapılamıyacak işler (Devlet memurları)	298 / 63	6 ay – 1 yıl hapis
Törenlere ait yasaklar	298 / 64	3 ay – 1 yıl hapis
Başbakan ve Bakanlara ilişkin yasaklar	298 / 65	3 ay – 1 yıl hapis
Memurların gezilere katılma yasağı	298 / 66	3 ay – 1 yıl hapis
Yasak Propaganda	298 / 151	3 ay – 1 yıl hapis
Haksız Oy Temini	298/152	1 yıl – 3 yıl hapis
Görevi Kötüye Kullanma	298/138	TCK – 257
Sair propaganda suçları	298/156	Kabahatler Kanunu
Oy kullanmaya engel olmak	298/153	1-4 yıl hapis
Adaylık hükümlerine aykırı hareketler ve propaganda yapamayacak olanlar:	298/154	Para ve hapis cezaları var
Matbu ve ilanların tahribi:	298/157	3-6 ay hapis
Oy sandığı üzerinde suçlar:	298/161	3-5 yıl hapis
Siyasi partilerle bağımsız adayların oy puslaları üzerinde işlenecek suçlar	298/162	1-3 yıl hapis
Kurul başkan ve üyelerinin seçim işlerini bozması	298/163	2-5 yıl hapis
Oy Verme Sonucuna Tesir Edecek Haller	298/164	3-5 yıl hapis

298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun'un ilgili Maddeleri

MADDE 52: Radyo ve televizyon ile propaganda

(Değişik: 10/6/1983 - 2839/46 md.) Özel kanunlardaki hükümler saklı kalmak üzere, seçime katılan siyasi partiler, oy verme gününden önceki 7 nci günden itibaren oy verme gününden önceki gün saat 18.00'e kadar radyo ve televizyonda propaganda yapabilirler.

(Değişik: 23/5/1987 - 3377/3 md.) Seçime katılan;

- a)** Siyasi partilere ilk gün 10, son gün 10 dakikayı geçmemek üzere, programlarını ve yapacakları işleri anlatan iki konuşma,
- b)** Mecliste grubu bulunan siyasi partilerin herbirine ilaveten 10'ar dakikalık propaganda,
- c) (Değişik: 27/10/1995 - 4125/4 md.)** İktidar partisine veya iktidar partilerinden büyük olanına 20 dakikalık, iktidar partilerinden diğerlerine 15'er dakikalık ilave propaganda.
- d)** Ana muhalefet partisine ilaveten 10 dakikalık propaganda,

Hakkı verilir. Bu propaganda sürelerinin yarısını aşmamak üzere siyasi partiler bu propagandalarını görüntülü olarak da verebilirler. Görüntülü propagandalar TRT dışında hazırlatılır. Görüntülü propagandalarda siyasi partiler yaptıkları ve yapacakları icraatı anlatırlar. Bu propagandalarda suç teşkil edecek görüntülere yer verilemez. Siyasi partilerin bu propagandaları bir defada iki dakikadan az olamayacağı gibi bir günde toplam süresi on dakikayı geçemez. Siyasi partiler propaganda haklarını TRT'nin birden fazla kanalına dağıtabilirler. Yüksek Seçim Kurulu, TRT imkanlarına göre bu görüntülerin hangi süre içinde TRT'ye teslim edileceğini ve TRT'deki gösterilme zamanlarını tanzim eder. Bu görüntülerde suç teşkil eden bir husus bulunduğu takdirde Yüksek Seçim Kurulu bunların yayımına izin vermez.

Siyasi partiler radyo ve televizyonla ilk konuşmalarında seçim beyannamelerini izah ederler.

Radyo ve televizyon konuşmaları Türkiye'deki bütün radyo ve televizyon postaları ile aynı zamanda yayınlanır.

Radyo ve televizyonda, yayınlanacak propaganda konuşmalarının her gün hangi saatte, hangi parti adına yapılacağı, Türkiye Radyo ve Televizyonları tarafından haber yayınları sırasında önceden duyurulur.

(Değişik: 10/6/1983 - 2839/46 md.) Radyo ve televizyonda yapılacak propaganda yayınlarının, tam bir tarafsızlık ve eşitlik içinde yapılması, Yüksek Seçim Kurulu ile Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu tarafından sağlanır.

(Değişik: 28/3/1986 - 3270/22 md.) Televizyonda seçime katılan siyasi partiler adına (...) ⁽¹⁾ yukarıdaki fıkralar gereğince yayınlanacak propaganda konuşmalarında Türk Bayrağı ile Yüksek Seçim Kurulunun tespit edeceği yere asılacak olan bu kurulun belirlediği büyüklükteki parti bayrağı ve konuşmayı yapan kişi dışında hiçbir görüntüye yer verilmez. Konuşmacılar, ceket giyme ve kravat takmak zorundadırlar; bayanlar tayyör giyerler.

(Mülga fıkra: 10/9/1987 - 3403/2 md.)

(Ek: 27/10/1995 - 4125/4 md.) Özel radyo ve televizyonlarda siyasi partilerin propaganda konuşmaları TRT'de uygulanan usul ve esaslara göre yapılır. Bu yayınlar ulusal nitelikte olanlarda Yüksek Seçim Kurulunca, yerel nitelikte olanlarda İl Seçim Kurullarınca tanzim ve denetlenir. Bu hüküm dışında propagandaya ilişkin yayın yapılamaz. Bu hükme aykırı davranışlar hakkında 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanununun 151/2 hükmü uygulanır.

MADDE 57: Propaganda amaçlı yayın ve malzeme dağıtma

Seçime katılan siyasi partiler ve adaylar, seçimin başlangıç tarihinden seçim propaganda süresinin sona ermesine kadar, kendilerini tanıtıcı nitelikte broşür, el ilanları, parti bayrağı, poster, afiş veya ses ve görüntü içeren CD, DVD gibi her türlü yayını dağıtmakta serbesttir. Siyasi partiler ve adayların, bu fıkrada belirtilenler dışında herhangi bir hediye ve eşantıyon dağıtımları, dağıtımları veya bunların üçüncü şahıslar ya da kurum ve kuruluşlar aracılığı ile dağıtılması yasaktır. Bu maddede belirtilen yayın veya malzemeleri dağıtacak kimselerin on sekiz yaşını doldurmuş olması şarttır.

MADDE 60: İlan ve reklam yerleri

Siyasi partiler ve adaylar, seçim bürolarına, seçimin başlangıç tarihinden itibaren, seçim propaganda süresinin sona erdiği tarihe kadar, parti bayrağı, afiş, poster, pankart ve benzeri malzemeleri asabilir veya yapıştırabilirler. Siyasi partiler genel merkez, il, ilçe ve belde binalarına sayılan malzemeleri her zaman asabilir veya yapıştırabilir.

Siyasi partiler ve adaylar seçimin başlangıç tarihinden seçim propaganda süresinin sona ermesine kadar, açık veya kapalı yer toplantıları ile taşıtlarında; parti bayrağı, afiş, poster, pankart ve benzeri ilan ve reklam malzemesi kullanmakta serbesttirler.

Miting günü, miting alanı çevresindeki güzergâhlarda, toplantı bitimine kadar bu malzemelerin kullanılması serbesttir.

Yukarıda sayılan yerler dışında, propaganda ilan ve reklam malzemeleri, ancak, seçim kurullarınca gösterilecek yerlere aşağıdaki fıkralarda belirtilen usul ve esaslara göre asılır ve yapıştırılır.

Seçime katılan siyasi partiler ve bağımsız adaylar, oy verme gününden önceki otuzuncu günden itibaren, kendilerini tanıtıcı poster, parti bayrağı, ilan, pankart veya afiş gibi malzemeleri asmak veya yapıştırmak amacıyla, o seçim çevresi içinde, belediyelerce doğrudan kullanılan ve ilçe seçim kurullarınca belirlenen sabit ilan ve reklam yerlerinden süresi, sayısı ve ücreti eşit olmak şartıyla yararlanabilirler. Şu kadar ki seçim zamanı dışında ücretsiz olarak isteklerine tahsis edilen ilan ve reklam yerleri için ücret talep edilemez. Bu yerler siyasi partiler ve bağımsız adaylar arasında eşit olarak paylaşılır.

Belediyelerin izni ile özel kişi ve kuruluşlarca kurulan veya belediyelere ait olup da özel kişi ve kuruluşlara kiraya verilen sabit ilan ve reklam yerlerinin, bu kişi ve kuruluşlar tarafından siyasi propaganda amacıyla kullanılabilmesi için, bu hususta ilçe seçim kurulu başkanlığına yapılacak başvuru üzerine, ilçe seçim kurulunca, söz konusu yerlerin bu madde hükümlerine göre tahsisi gerekir.

İlçe seçim kurulu, o seçim çevresi içindeki ticari amaçlı sabit ilan ve reklam yerlerini oy verme gününden önceki kırkıncı güne kadar belirleyerek, seçime katılan tüm siyasi partilere ve bağımsız adaylara yazılı olarak bildirir. Siyasi partiler ve bağımsız adaylar bu bildirimden itibaren üç gün içinde yararlanmak istedikleri ilan ve reklam yerlerini ve süresini yazılı olarak ilçe seçim kuruluna bildirirler.

İlçe seçim kurulu, başvuruda bulunan siyasi parti ve bağımsız adaylar arasında bu maddeye göre tahsis yapar.

Aynı ilan ve reklam yerleri için birden fazla siyasi parti ve bağımsız adayın talepte bulunması halinde, ilçe seçim kurulu, ilgilileri aynı anda davet ederek son tercihlerini yazılı olarak bildirmelerini ister. İlgili parti veya bağımsız adaylar arasında anlaşma olmaması durumunda ilan ve reklam yerleri ad çekme işlemi yapılarak eşit süre, sayı ve ücret karşılığında tahsis edilir. Ad çekme işlemi, birden fazla istekte bulunulan her bir ilan ve reklam yeri için, propaganda süresinin tamamı, istekli sayısına bölünmek suretiyle, eşit sürelerle yapılır.

Şehir dışında karayolları kenarında bulunan sabit ilan ve reklam yerlerini de aynı usulle belirlemeye ve tahsis etmeye ilçe seçim kurulu yetkilidir. Ancak ilçe seçim kurulu bu yetkisini, yetkili ilçe seçim kuruluna devredebilir.

Ad çekme işleminden sonra, ilan ve reklam yerinden yararlanmak istemediğini il veya ilçe seçim kuruluna yazılı olarak bildiren siyasi parti veya bağımsız aday için ayrılan yerler, başvuruda bulunan siyasi parti veya bağımsız adaya tahsis edilebilir.

Bu Kanunda yasaklanan yerler dışında, kamuya açık alanlara yerleştirilmiş görüntülü reklam ve ilan yapmaya uygun sabit dijital reklam panoları vasıtasıyla da görüntülü propaganda yapılabilir. Ancak bu araçlarla sesli propaganda yapılamaz. Bu panoların hangi gün ve saatlerde siyasi propagandalar için kullanılacağı seçim kurulları tarafından belirlendikten sonra, bu süre içinde yapılacak propagandaların sıra ve süresi yukarıdaki fıkralarda belirtilen usule göre belirlenerek, siyasi parti veya bağımsız adaylara tahsisi yapılır.

Vatandaşlar, oy verme gününden önceki otuzuncu günden itibaren, propaganda süresinin bitimine kadar konutlarına, işyerlerine veya taşıtlarına, partilere veya adaylara ait bayrak, afiş veya poster gibi tanıtıcı malzemeleri asabilir veya yapıştırabilirler. Bu ilan ve reklamlar her türlü vergi ve harçtan muaftır.

Bu maddede belirtilen ilan ve reklam malzemeleri, birinci fıkrada belirtilen yerler dışında, seçim propaganda süresinin sona erdiği andan itibaren hiçbir suretle asılamaz, yapıştırılamaz ve teşhir edilemez.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir.

MADDE 61: İlan ve reklam yerleri ile ilgili yasaklar

Seçimin başlangıç tarihinden oy verme gününü takip eden güne kadar siyasi partiler, bağımsız adaylar, herhangi bir kurum veya kuruluş ya da vatandaşlar tarafından, bu Kanunda belirtilen yerler dışında, siyasi ilan ve reklam içeren afiş, poster, pankart veya parti bayrağı gibi malzemelerin asılması, yapıştırılması veya teşhiri yasaktır. Aksi halde, bu ilan ve reklamlar kaldırılır ve masrafları ilgisinden tahsil edilir. Bu maddede belirtilen yasaklarla ilgili işlem yapma yetkisi, seçimin başlangıç tarihinden oy verme gününden önceki otuzuncu güne kadar mülki makamlara, son otuz gün içinde ilçe seçim

kurullarına aittir. Belediyeler, bu maddede belirtilen yetkili mercilerin talebi üzerine, maddeye aykırı hususları gidermek için gerekli araç, gereç ve personeli sağlamakla yükümlüdür. Seçimin başlangıç tarihinden oy verme gününü takip eden güne kadar; şehir içi veya şehir dışında, toplu taşıma amacıyla kamu hizmetlerinde kullanılan hava, kara, deniz ve raylı sistem taşıtlarında yer alan reklam yerleri ve araçlarında siyasi propaganda içeren yayın yapılamaz. Yolcuların inip bindiği kapalı alanlarda da bu hüküm uygulanır. İlçe seçim kurulları, bu fıkradaki yasaklara aykırılıkların önlenmesi için mülki makamlar vasıtasıyla gerekli denetimi yaparlar.

MADDE 63: Seçim süresince yapılamayacak işler

62nci maddede sayılanlarla, umumi menfaatlere hadim cemiyetler ve bunlarda görev almış bulunan memur ve hizmetliler seçimlerde de tarafsızlıklarını muhafaza etmek zorundadırlar. Yukarıda yazılı olanların, 5830 sayılı kanunda yazılı yasak hükümleri saklı kalmak üzere seçim süresince :

a) Siyasi partilere veya adaylara her ne nam ile olursa olsun bağış ve yardımlarda bulunmaları, b) Memur ve hizmetlileriyle her türlü araç ve gereç ve imkanlarını siyasi bir partinin veya adayın emrinde veya her hangi bir siyasi faaliyette çalıştırmaları, kullanmaları veya kullandırmaları yasaktır. Birinci fıkrada yazılı olanlarla, Bankalar Kanununa tabi teşekküllerin, siyasi bir partinin lehinde veya aleyhinde veya vatandaşın oyuna tesir etmek maksadıyla her türlü yayınlarda bulunmaları yasaktır. (1) Daha önce basılmış ve yayınlanmış ve yukarıki fıkradaki mahiyeti taşıyan her türlü kitap, broşür, afiş ve bunlara benzer yayınlar da aynı hükme tabidir.

MADDE 64: Törenlere ait yasaklar

Seçim propagandasının başlangıç tarihinden oy verme gününü takip eden güne kadar olan süre içinde, 62 nci maddede sayılı bütün daire, teşekkül ve müesseselerle Bankalar Kanununa tabi teşekküllere ait kaynaklardan yapılan iş ve hizmetler dolayısıyla, (açılış ve temel atma dahil) törenler tertiplemek, nutuklar söylemek, demeçler vermek ve bunlar hakkında her türlü vasıta ile yayınlarda bulunmak yasaktır. (...) (2)

MADDE 65: Başbakan ve Bakanlara ilişkin yasaklar

Seçim propagandasının başlangıç tarihinden oy verme gününü takip eden güne kadar olan süre içinde Başbakan ve Bakanlarla, milletvekilleri, yurt içinde yapacakları seçim propagandası ile ilgili gezileri makam otomobilleri ve resmi hizmete tahsis edilen vasıtalarla yapamazlar. Bu maksatla yapacakları gezilerde, protokol icabı olan karşılama ve uğurlamalarla törenler yapılamaz ve resmi ziyafet verilemez. Yukarıda yazılı süre içinde Başbakan ve Bakanlar seçimle ilgili faaliyetlerinde ve konuşmalarında bu kanun hükümleriyle bağlıdırlar.

MADDE 66: Memurların gezilere katılma yasağı

Seçim propagandasının başlangıç tarihinden oy verme gününü takip eden güne kadar geçen süre içinde Başbakan, Bakanlar, milletvekilleri ve adayların seçim propagandası ile ilgili olarak yapacakları gezilere hiç bir memur katılamaz.

MADDE 151 – Yasak propaganda

Oy verme gününden önceki günün saat 18.00'inden sonra ve oy verme gününde umumi veya umuma açık yerlerde seçim propagandası için toplantı veya propaganda yapanlar veya bu maksatla yayınlarda bulunanlar veya ne suretle olursa olsun seçimin düzenini bozabilecek veya oy vermenin tam bir serbestlikle yapılmasına tesir edebilecek mahiyette söz, yazı veya sair suretlerle propaganda yapanlar veya asılsız şayialar çıkaranlar üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

MADDE 152 – Haksız oy temini

(Değişik birinci fıkra: 10/6/1983 - 2839/50 md.) Her kim kendisine veya başkasına oy veya tercih işareti verilmesi veya verilmemesi için bir veya birkaç seçmene menfaat, sair kıymetler teklif ve vadeder veya verir, yahut resmi, umumi vazifeler veya hususi hizmet ve menfaatler vaat veya temin ederse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır. Verilen, vaat veya temin edilen menfaatler seçmenin seyahat, yemek, içki ve nakil masrafları veya hizmetlerinin mukabili olarak gösterilse dahi hüküm aynıdır. Yukarıda yazılı para, menfaat, vaat veya hizmetleri kabul eden seçmen dahi aynı ceza ile cezalandırılır. Bu fiilleri, tehdit veya cebir veya şiddet kullanarak işleyenler hakkında ceza, bir misli artırılarak hükmedilir.

MADDE 138 – Görevi kötüye kullanma

(Değişik: 23/1/2008-5728/291 md.) Bu Kanunun tatbiki ile görevli veya bu Kanuna göre görevlendirilen kimseler görevlerini her hangi bir şekilde kötüye kullandıkları takdirde, fiilleri bu Kanunda ayrı bir suç olarak tanımlanmamış ise, Türk Ceza Kanununun 257 nci maddesine göre verilecek ceza altıda birden üçte bire kadar artırılarak hükmolunur.

MADDE 156 – Sair propaganda suçları

(Değişik : 23/1/2008-5728/303 md.) Bu Kanunda ayrıca ceza hükmüne bağlanmayan ve Kanun hükümlerine aykırı olan sair propagandaların faileri hakkında Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrası uygulanır.

MADDE 153 – Oy kullanmaya engel olmak

(Değişik: 10/6/1983 - 2839/51 md.) Yukarıdaki maddede yazılı maksatlar için, o maddede yazılı suretlerle seçmenleri toplayanlar ve bir köy veya bir mahalleden veya bir meskûn mahalden veya sair yerlerden sandık yerine gelmelerini menedenler hakkında bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası verilir. Bu fiiller memuriyet nüfuzunun veya sıfatının veya herhangi bir kimsenin haiz bulunduğu selahiyetin suiistimali suretiyle işlendiği takdirde, verilecek hapis cezası iki yıldan az olamaz. (Ek fıkra: 8/4/2010-5980/27 md.) Seçim günü, sandık seçmen listesinde kayıtlı olan seçmenin, sandık alanına girmesine veya oy kullanmasına, kanuna aykırı biçimde engel olan kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Ek fıkra: 8/4/2010-5980/27 md.) O seçim çevresinde yapılan seçimlerde, oy kullanma hakkına sahip olan bir seçmenin, oy kullanmaya gitmesine veya sandık alanına girmesine veya oy

kullanmasına engel olmak amacıyla, tehdit veya cebir veya şiddet kullanan kimse, üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu fiillerin birden fazla seçmene karşı işlenmesi halinde, verilecek ceza üçte birden yarısına kadar artırılır.

MADDE 154 – Adaylık hükümlerine aykırı hareketler ve propaganda yapamayacak olanlar

(Değişik : 23/1/2008-5728/301 md.) Özel kanunların adaylık koyma hususunda kabul ettiği esas ve şekillere uymaksızın adaylıklarını koyan memurlar ve yargıçlarla, adaylığını koymak için ordudan ayrılma isteğinde bulunmuş ve bu istekleri kabul edilmiş olmasına rağmen herhangi bir sebeple görevinden fiilen ayrılmadan veya resmi elbisesiyle propaganda yapan veya bu mahiyette herhangi bir harekette bulunan subaylar, askerî memurlar ve astsubaylar yüz günden az olmamak üzere adlî para cezası ile cezalandırılır. Yargıç ve yargıç sınıfından sayılanlarla, askerî şahıslar ve bu Kanunun 62 nci maddesinin ikinci fıkrasında yazılı memur ve hizmetlilerin özel kanunlarına göre ilan olunan seçimin başlangıç tarihinden oy vermenin sona ermesine kadar bir siyasi parti veya bağımsız adayların leh veya aleyhinde propaganda yapmaları veya herhangi bir suretle telkin ve tesirde bulunmaları halinde, fiili daha ağır ceza gerektiren bir suç oluşturmadığı takdirde, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar. 63 üncü maddede belirtilen yasaklara uymayanlar altı aydan bir seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

MADDE 157 – Matbua ve ilanların tahribi

(Değişik: 10/6/1983 - 2839/52 md.) Seçim propaganda matbualarının, yayınlanmasına veya ilanına mani olanlar veya bunları tahrip edenler üç aydan altı aya kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

MADDE 161 – Oy sandığı üzerinde suçlar

(Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.) (Değişik birinci fıkra: 23/1/2008-5728/307 md.) Usulüne aykırı olarak veya yetkisi olmadığı halde her ne sebep ve maksatla olursa olsun oy sandığının yerini değiştirenler, yerinden kaldıranlar, oy sandığını açan, çalan veya tahrip eden veya içindeki veya içinden çıkan oy zarflarını alan, çalan veya değiştiren kimse üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu fiil ve hareketler, cebir veya şiddet veya hileyle işlendiği takdirde hükmedilecek ceza bir misli artırılarak hükmolünür.

MADDE 162 – Siyasi partilerle bağımsız adayların oy pusulaları üzerinde işlenecek suçlar

(Değişik: 10/6/1983 - 2839/56 md.) Siyasi partilerin veya bağımsız adayların oy pusulalarını veya seçime müteallik her türlü evrakı zapt veya imha eden veya bozan veya oy verme yerine götürülmelerine veya dağıtılmalarına mani olanlar bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılırlar. Bu fiiller cebir veya şiddet veya tehdit veya hile ile veya içlerinden biri silahlı olan birden fazla kişiler tarafından veyahut meskene veya siyasi parti binalarına her ne suretle olursa olsun girerek işlenirse bu maddede yazılı cezalar bir misli eklenerek hükmolünür. Bu fiiller resmi sıfatı haiz olanlar tarafından işlendiği takdirde yukarıki fıkrada yazılı ceza verilir.

MADDE 163 – Kurul başkan ve üyelerinin seçim işlerini bozması

(Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.) (Değişik birinci fıkra: 23/1/2008-5728/308 md.) Seçim kurulları başkan ve üyelerinden herhangi biri kanuna aykırı hareketleriyle seçim muamelelerinin yapılmasını ve oy verilmesini kısmen veya tamamen imkânsız kılar yahut seçimlerin butlanına bilerek sebebiyet verirse, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bunlar seçim neticelerini ilan etmezler, tutanağı asmazlar veya kanunen vermeye mecbur oldukları tutanak suretlerini vermezlerse aynı ceza ile cezalandırılırlar.

MADDE 164 – Oy Verme Sonucuna Tesir Edecek Haller

(Değişik: 23/1/2008-5728/309 md.)

1. Her kim, sandık başında seçmenlerin imzalarını koydukları sandık seçmen listesine gelmeyenler adına sahte imza atmak, mühür koymak veya parmak basmak gibi hileli bir hareket ile sandığa oy atar veya attırır ise üç yıldan beş yıla kadar hapis ve bin günden beşbin güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır.
2. Bu fiil sandık başkan ve üyeleri ile resmi memurlar tarafından işlendiği takdirde, yukarıdaki fıkrada yazılı cezaya yarısı eklenerek hükmolunur.
3. Her kim, herhangi bir şekilde seçimin neticesini tağyir eder veya ettirir veya seçim tutanaklarını tamamen veya kısmen sahte olarak tanzim veya tahrif eder veya ettirirse, beş yıldan sekiz yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.
4. Yukarıdaki fıkrada yazılı fiil ve hareketler, kurul başkan ve üyeleri ve resmi memurlar tarafından işlendiği takdirde haklarında verilecek ceza beş yıldan on yıla kadar hapistir.
5. (Mülga birinci paragraf: 13/3/2008-5749/15 md.) Her kim, kurulları, üçüncü fıkrada yazılı fiilleri işlemeye, herhangi bir suretle icbar ederse üçüncü fıkrada yazılı ceza üçte birden yarıya kadar artırılarak hükmolunur. Eğer bu fiil kurul mensuplarına herhangi bir suretle menfaat temini veya vaadi suretiyle meydana gelmiş ise, kurul mensuplarıyla menfaat temin veya vadedenler hakkında dördüncü fıkrada yazılı ceza üçte birden yarısına kadar eklenerek hükmolunur.

ULUSLARARASI
SEFFALIK
DERNEĞİ

19 Mayıs Mah. Operatör Raif Bey Sok.
Niyazi Bey Apt. 30/3-5 Şişli, İSTANBUL
Tel : +90 212 240 52 81
Faks : +90 212 234 34 27
E-posta : info@seffalik.org

www.seffalik.org

[f /TransparencyTurkey](https://www.facebook.com/TransparencyTurkey)
[t @TransparencyTR](https://www.twitter.com/TransparencyTR)